

Norske leger mot atomvåpen

Nr. 1 • 2019 • Årgang 37

Etter INF-avtalen Landsmøte 2019 Atomvåpen og retten til liv

En tryggere verden
uten atomvåpen

INNHold

- 03:** Leder
- 04:** Atomvåpen og retten til liv
- 05:** ICAN Citites Appeal
- 06:** Etter INF-avtalen
- 07:** ITUC støtter atomvåpenforbudet!
- 08:** Folkevalgte i utakt med folket
- 09:** Tusen takk Thea, Velkommen Anja
- 09** Australiam Labour Party
- 10:** Dommedagsklokken
- 11:** Nyhetsnotiser
- 12:** Atomnytt fra Sverige
- 13:** NLA og kampen mot global oppvarming
- 14:** NLAs landsmøte
- 15:** Forslag til vedtak NLA landsmøte

Forsidebilde: ICAN-rosen. Hiroshima overlevende Kazuzo Tagashira (89 år), som er rosedyrker har produsert en ny rosetype og kalt den "ICAN" som en anerkjennelse av ICAN sitt arbeid for en verden fri for atomvåpen.

Medlemsbladet for Norske leger mot atomvåpen
ISSN 0808 2111

REDAKSJONEN Saima Naz Akhtar, Mari Seilskjær, Maja Thompson
STYRELEDER Saima Naz Akhtar, akhtar@legermotatomvapen.no, 460 50 217
NLAS SEKRETARIAT Daglig leder, Mari Seilskjær, seilskjaer@legermotatomvapen.no, 913 34 364

WEB www.legermotatomvapen.no
E-POST info@legermotatomvapen.no

DESIGN OG TRYKK Fagtrykk Trondheim AS
OPPLAG 850 eksemplarer
FORSIDEBILDE ICAN-roser
IPPNW CENTRAL OFFICE 339 Pleasant Street, Malden, MA 02148 USA.
Tlf. 617-868-5050, fax 617-8682560
E-POST ippnwbos@ippnw.org, Ex.dir. Michael Christ: mchrist@ippnw.org www.ippnw.org

MEDLEMSKONTINGENT

Leger: 300,-
Studenter: 100,-
Støttemedlemmer: 200,-
Konto nr.: 3060 24 20376
www.legermotatomvapen.no

Er du ikke medlem?

Ta kontakt med
info@legermotatomvapen.no

Takk for meg!

Etter to givende år som leder av organisasjonen takker jeg ved landsmøte i april 2019 for meg. I de årene jeg har vært så heldig å få være leder har det skjedd veldig mye spennende. Viktigst av alt var når FN 7. juli 2017 endelig vedtok et forbud mot atomvåpen. Det å få være tilstede i salen under disse forhandlingene er blant de flotteste opplevelsene jeg har vært med på. Senere samme høst vant ICAN fredsprisen. Det var en stor anerkjennelse av den viktige jobben ICAN gjør, med NLA som stolt bidragsyter.

Ett annet stort øyeblikk under min tid som leder er at jeg ble mamma til lille Jacob (0 år). Heldigvis var nestleder Signe behjelpelig med å steppe inn som leder rett etter at våre liv ble snudd på hodet. Med en liten krabat som tar mye tid og jobb som LIS1, strekker ikke tiden til.

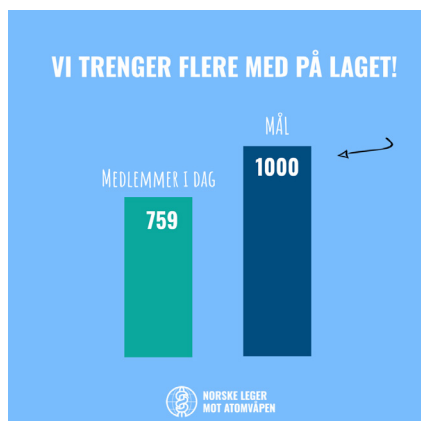
De siste to årene har det også dessverre vært noen triste og utfordrende tilbakeblikk. Som at både USA og Russland har trukket seg fra INF-avtalen. INF-avtalen forbød USA

og Russland å ha og utvikle kort- og mellomdistanseraketter (mer info side 6). I mai i fjor sa president Trump opp Iran-avtalen, med forklaringen at det var "the worst deal ever" basert på israelsk etterretning, som mente at Iran ikke opprettholdt sin del av avtalen og utviklet atomvåpen likevel. Avtaleoppsigelsen kom på tross av sterke protester fra andre atomvåpenmakter som Storbritannia og Frankrike. Med Trump bak roret kan det virke som det er viktigere å vise den sterkeste rett enn å holde spenningen på et lavt nivå.

Disse endringene i internasjonale avtaler har vist hvor viktig det er med en verden fri for atomvåpen. Når de land som vi anerkjenner som frie, demokratiske og rettferdige, land som vi liker å sammenligne oss med, viser seg å kunne forandre seg på så kort tid, er det rett og slett ingen riktige hender for så forferdelige masseødeleggelsesvåpen.

SAIMA NAZ AKHTAR
STYRELEDER
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

Atomvåpen og retten til liv

FNs menneskerettighetskomite vedtok i 2018 kommentar nr. 36 til artikkel 6 i Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (ICCPR) fra 1976.

Artikkel 6 av ICCPR heter i første punkt: «Ethvert menneske har en iboende rett til liv. Denne retten skal beskyttes av lov. Ingen skal bli tilfeldig berøvet livet.»

Paragraf 93 av Norges grunnlov (etter revisjon i 2014) heter i første punkt: «Kvart menneske har retten til liv. Ingen skal dømmast til døden». Det siste av paragrafens fire punkter innledes med: «Dei statlege styresmaktene skal verne retten til liv...».

Punkt 66 i kommentar nr. 36 til ICCPR artikkel 6 lyder slik (i min oversettelse): «Trussel om og bruk av masseødeleggelsesvåpen, i særdeleshet atomvåpen, som ikke skiller mellom sivile og stridende og som er i stand til å destruere menneskelig liv i et katastrofalt omfang, er uforenlig med respekten for retten til liv og kan være en forbrytelse under internasjonal rett. Statsparter må ta alle nødvendige forholdsregler for å stoppe spredning av masseødeleggelsesvåpen, inkludert tiltak for å forebygge at de faller i

hendene på ikke-statlige aktører; avstå fra utvikling, produksjon, testing, tilegning, lagring, salg, overføring og bruk; destruere eksisterende lagre; og ta forholdsregler som beskytter mot tilfeldig bruk, alt i henhold til internasjonale forpliktelser. De må også respektere sine internasjonale forpliktelser til å delta i oppriktige forhandlinger om atomnedrustning under streng og effektiv internasjonal kontroll og å gi adekvat hjelp til ofre hvis liv er skadet eller er i ferd med å bli skadet av testing eller bruk av masseødeleggelsesvåpen, i henhold til prinsippene for internasjonalt ansvar».

Hva kan Norge gjøre? Paragraf 93 i Norges grunnlov har tydeligvis hengt formuleringen om retten til liv fra ICCPRs paragraf 6. I lys av menneskerettighetskomiteens konklusjon om at trussel og bruk av atomvåpen er uforenlig med retten til liv, burde Norge bidra til endring av NATOs avskrekingsstrategi som per i dag innebærer en betinget trussel om bruk av atomvåpen.

På bakgrunn av komiteens konklusjon om at statspartene har plikt til å ta forholdsregler som beskytter mot tilfeldig bruk av masseødeleggelsesvåpen, og grunnlovens formulering om at «Dei statlege styresmaktene skal verne retten til liv...», ville det være en naturlig oppgave for Norge som NATO-medlem å påvirke alliansen til å inngå avtaler om de-alert og ikke-førstebruk (som nylig foreslått også i den amerikanske kongressen).

Kommentarens punkt 66 har flere formuleringer som ligner på FNs forbudstraktat selv om forbud ikke nevnes. Det ville derfor være naturlig om den pågående debatten om Norges forhold til forbudstraktaten tok tak i atomvåpenenes problematiske forhold til loven om retten til liv, og at man fulgte opp regjeringens løfte i Granavold-plattformen om å styrke arbeidet for menneskerettigheter gjennom internasjonale fora, i dette tilfellet NATO.

KIRSTEN OSEN
RÅDSMEDLEM

NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

ICAN Cities Appeal

ICAN oppfordrer norske byer og kommuner til å delta i en global appell om å støtte FNs atomvåpenforbud.

Norge er ett av landene som sier nei til FN-traktaten som forbyr atomvåpen. Vi trosser dermed FN-flertallet – og Nobelkomiteen, som anerkjenner atomvåpenforbudet som «et viktig, kanskje avgjørende, skritt på veien mot en atomvåpenfri verden».

Med «ICAN Cities Appeal» kan norske byer og lokalsamfunn bidra til å øke presset på nasjonale myndigheter til å bli del av forbudstraktaten. I en urolig tid med stormaktsrivalisering og økt spenning, må Norge gjøre det vi kan for å unngå et nytt kjernefysisk våpenkappløp. Det haster å delegitimere atomvåpen, og en opplagt ting Norge kan gjøre, er å tiltre FNs atomvåpenforbud.

Byer er hovedmål for bruk av atomvåpen, og lokale myndigheter har derfor et spesielt ansvar for å markere motstand mot atomvåpens betydning i internasjonale sikkerhetsdoktriner og i Norges sikkerhetspolitikk. Med «ICAN Cities Appeal» kan norske byer bli del av en internasjonal koalisjon av lokalsamfunn og byer som kan gi et viktig bidrag til atomvåpenforbudets suksess.

Dette er en flott anledning for medlemmer i Leger mot atomvåpen til å samarbeide med andre deltakere i ICAN-nettverket på sitt hjemsted – og til å bidra i kampen mot atomvåpen gjennom lokal aktivitet.

Byer som Manchester, Los Angeles, Sydney, Hiroshima og Nagasaki er del av appellen. I Norge har allerede Trondheim blitt med – og vi håper at mange flere norske byer følger etter.

Vil du jobbe for at din hjemby eller kommune blir del av «ICAN Cities Appeal»? Besøk ICAN Norges nettsider for mer informasjon, eller ta kontakt med oss i sekretariatet.

Etter INF-avtalen?

USA trakk seg fra INF-avtalen (Intermediate-range Nuclear Forces Treaty) den 1.2.2019. Russland svarte med å trekke seg dagen etter. Avtalen forbyr landbaserte mellomdistanseraketter med rekkevidde 500 - 5500 km med konvensjonelle så vel som kjernefysiske ladninger. Om partene ikke ombestemmer seg, vil de om 6 måneder være løst fra avtalens forpliktelser.

INF-avtalen ble undertegnet av Reagan og Gorbatsjov i 1987 etter kraftige folkelige protester mot utplasseringen av amerikanske og sovjetiske mellomdistanseraketter på hver sin side av jernteppet. Varslingstiden for å svare på atomangrep ble ekstremt kort og det var lett å forestille seg hvordan feil eller misforståelser kunne utløse en atomkrig med Europa som atomslagmark. Som Reagan og Gorbatsjov sa den gang: «A nuclear war cannot be won and must never be fought». INF-avtalen førte til avskaffelse av hele klasser av våpen, etterfulgt av stedlige inspeksjoner som siden 2001 er erstattet av satellitt-overvåkning.

USA begrunner oppsigelsen av avtalen med at Russland skal ha utviklet en ny type landbaserte mellomdistansera-ketter (Novator 9M729) som går noe lengre enn 500 km, hvilket Russland benekter. Den egentlige grunnen skal imidlertid være Kina som fordi de står utenfor INF-avtalen, har kunnet bygge opp et stort arsenal av mellomdistansera-ketter med kapasitet til å drive USA bort fra Asias kyster (1).

Russland på sin side hevder at USAs landbaserte Aegis-system i Polen og Romania for utskytning av antimissiler i det såkalte rakettskjoldet også kan skyte ut offensive mellomdistansera-ketter, hvilket bekreftes av

amerikansk professor (2). Putin skal allerede i 2007 ha gitt uttrykk for at INF-avtalen ikke lenger tjener Russlands interesser. Selv om Russland nylig tok til orde for å bevare avtalen, tyder den kjappe utmeldingen på at også de helst vil fri seg fra den.

Frigjøringen fra INF-avtalen vil antakelig by på flere fordeler for Russland som har motparter på samme kontinent, enn for USA som vil være avhengig av å utplassere mellomdistansera-kettene i allierte stater i Asia og Europa, der utplasseringen ventes å møte stor lokal motstand (1). Dessuten vil utplasseringen være brudd på Ikkespredningsavtalen (NPT) dersom raketten har atomladninger.

Uten INF-avtalen vil vi være tilbake til den kritiske situasjonen på 1980-tallet med uhemmet produksjon og utplassering av mellomdistansera-ketter og andre atomvåpen, drevet av kunstig opphissede internasjonale spenninger og hensynsløse våpenspekulanter. Krisen forsterkes av at også de øvrige bilaterale atomavtalene mellom USA og Russland er opphørt bortsett fra Nye Start som utløper i 2021 og står i fare for ikke å bli forlenget. FNs generalsekretær Guterres advarer mot faren: «Vi er bare én mekanisk, elektronisk eller menneskelig feil unna en katastrofe som kan utradere hele byer fra kartet».

Alternative løsninger. Ifølge Jens Stoltenberg vil NATO prøve å redde INF-avtalen ved å inkludere flere land herunder Kina, India, Pakistan

og Iran (3). Det er positivt at han ser betydningen av å trekke inn flere atomvåpenstater i forsøket på redde avtalen. Hvert enkelt atomstridshode har et enormt ødeleggelsespotensial. I en multipolar verden med flere atomvåpenstater – nå ni, det kan snart bli flere – bør derfor kontrollavtalene for atomvåpen være multilaterale.

Men det er ikke nok å redde INF-avtalen. Den bør følges opp av en avtale om å avskaffe alle klasser atomvåpen. I 1958 appellerte musikeren og urskogslegen Albert Schweitzer til verden om å avstå fra atomvåpen i ærefrykt for livet (4). Betingelsen for å lykkes, mente han, var at lederne i samtlige atomvåpenstater (den gang tre) møttes til forhandlinger, og at de på forhånd var blitt enige om full atomnedrustning. I dag synes utsiktene til slike forhandlinger å være fjernere enn noen gang, men med kunnskapene om atomvåpenes katastrofale humanitære virkninger må vi bare stå på i kravet til våre ledere om å skape en tryggere verden uten atomvåpen, slik de er forpliktet til både overfor NATO og Sikkerhetsrådet. De kan om de vil.

NATO erklærer nemlig i sin *Deterrence and Defence Posture Review 2012* at «alliansen er bestemt på å skape en tryggere verden for alle og legge forholdene til rette for en verden uten atomvåpen». Formuleringen er hentet fra Sikkerhetsrådets resolusjon 1887 fra høynivåmøtet i 2009. I tråd med dette og det nevnte utspillet fra generalsekretær Jens Stoltenberg,

KIRSTEN OSEN
RÅDSMEDLEM
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

burde NATO kunne gå inn for å samle alle atomvåpenstater til felles innsats ikke bare for INF-avtalen, men for full atomnedrustning. Det vil være et svik mot NATO dersom fredsprislandet Norge og andre likesinnete allierte som Island og Nederland, ikke tør å bidra positivt til dette av kortsiktige hensyn til egen popularitet.

En ny folkereisning mot atomvåpen, slik vi hadde på 1980-tallet, vil være nødvendig for å presse atomvåpenstatene til forhandlingsbordet. Mye tyder på at en bevisstgjøring er på gang, slik som FNs atomvåpenforbud og fredsprisen til ICAN, resolusjonen om atomvåpen fra Verdens legeförening, de amerikanske aksjonene *Cities' Appeal* og *Back from the brink*, appeller fra OSSEs parlamentarikerforsamling, Parlamentarikere for ikkespredning og atomnedrustning og Majors for Peace om «nuclear risk reduction» inkludert de-alert og ikke-førstebruk, og introduksjonen nylig i den amerikanske kongressen av en «*No First Use Act*»

og en «*Prevention of Arms Race Act of 2018*».

De fleste opplyste mennesker er klar over at atomvåpen er en reell og akutt trussel mot livet og livsgrunnlaget på jorda og at det ikke finnes noe akseptabelt alternativ til å avskaffe dem. Så hvorfor gjør vi det ikke? Signeringen av INF-avtalen i 1987 er et bevis på at vi kan hvis vi vil.

Referanser

1. P. Vaddi, *Leaving the INF Treaty won't help Trump counter China. Carnegie Endowment for International Peace, 31.01.2019.*
2. T.A. Postol, *Russia may have violated the INF Treaty. Here's how the United States appears to have done the same. Bull. Atom. Sci. 07.02.2019. thebulletin.org/2019/02/russia*
3. *Vil redde avtale ved å inkludere. NTB melding, Klassekampen 08.02.2019.*
4. A. Schweitzer, *Fred eller atomkrig. III Forhandlinger på høyeste plan. H. Aschehoug, Oslo 1958.*

ITUC støtter atomvåpenforbudet!

The International Trade Union Confederation (ITUC), som representerer 207 millioner arbeidstakere i 163 land, vedtok før jul at de støtter FNs atomvåpenforbud og vil jobbe for å få flere land til å ratifisere avtalen. Uttalelsen ble vedtatt etter forslag fra Landsorganisasjonen i Norge (LO). Vi applauderer!

“The ITUC expresses its strong support for the UN treaty on the prohibition of Nuclear Weapons and will work towards countries to speed up the ratification process of the nuclear weapon ban treaty.”

Folkevalgte i utakt med folket

Mens et stort flertall av innbyggerne mener at Norge skal bli del av FNs atomvåpenforbud, sier flertallet av politikerne på Stortinget nei.

I oktober 2018 la regjeringen fram sin utredning om Norges mulighet til å delta i FNs atomvåpenforbud. I vinter er saken til behandling på Stortinget.

Utenriks- og forsvarskomiteén la fram sin innstilling i saken den 13. februar. Flertallet i komiteen mener at Norge ikke bør bli del av FNs atomvåpenforbud.

Sivilsamfunn er positive

Utenrikskomiteen gjennomførte ikke muntlig høring i saken, men åpnet for at organisasjoner kunne sende inn innspill. 16 organisasjoner og institusjoner sendte inn sine innspill. Samtlige av dem var positive til norsk tilslutning til forbudstraktaten.

Stortingsflertallet er i utakt med folket i denne saken. Spørreundersøkelser har vist at hele 4 av 5 nordmenn mener at Norge burde bli en del av atomvåpenforbudet.

Nedslående lesning

De store partiene på Stortinget mener likevel at Norge bør stå utenfor avtalen som forbyr atomvåpen, og merknadene fra utenrikskomiteen er nedslående lesning. Et flertall framhever betydningen av NATOs mulighet til troverdig avskrekking med atomvåpen, og mener at det er en viktig grunn til at Norge bør stå utenfor avtalen. Arbeiderpartiet hevder at forbudet legger opp til ubalansert

og ensidig nedrustning. Flere partier mener også at forbudstraktaten innebærer et tilbakeskritt på verifikasjonsområdet, selv om denne påstanden er grundig tilbakevist i innspillene komiteen mottok.

Innstillingen gir uttrykk for en utdatert holdning til atomvåpen, som ikke vektlegger atomvåpens humanitære konsekvenser eller sikkerhetsrisikoen de innebærer.

Økende støtte

Mens stortingspolitikere holder igjen, blir stadig flere norske byer del av «ICAN Cities Appeal», som et uttrykk for at de mener Norge bør signere atomvåpenforbudet. Humanitære organisasjoner, fagbevegelsen, Legeföreningen og kirken er blant dem som har gitt klart uttrykk for sin støtte til forbudet.

Også internt i flere partier er det ulike syn. Ikke minst i Arbeiderpartiet er det svært ulike meninger om saken. Flere av partiets fylkeslag har allerede vedtak om at Norge bør bli del av atomvåpenforbudet, og det er sendt inn liknende forslag i mange fylker som skal behandles nå i vinter. AUF er partnerorganisasjon i ICAN, og jobber iherdig for å få moderpartiet til å justere kursen i dette spørsmålet.

FNs atomvåpenforbud får stadig sterkere oppslutning, og vi håper at også norske politikere snart blir del av denne utviklingen. Norske politikere bør lytte til flertallet i befolkningen, og til majoriteten i FN, og gjøre Norge til en del av atomvåpenforbudet.

*ICANs internasjonale styringsgruppe på Stortinget.
Fotocredit: Stortinget*

MARI SEILSKJÆR
DAGLIG LEDER
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

Tusen takk til Thea!

De første månedene i 2019 skjer det endringer i Leger mot atomvåpens sekretariat. Thea Katrin Mjelstad, som har vært frivillig i ICAN i flere år, og som jobbet som rådgiver i Leger mot atomvåpen fra sommeren 2018, har sluttet hos oss. Hun har fått jobb i Norges faste delegasjon til FN i Genève og skal jobbe med nedrustningsspørsmål der.

Thea har vært en drivkraft og stor ressurs for organisasjonen, og vi er veldig takknemlige for innsatsen hun har lagt ned! Thea har vært frivillig i ICAN siden 2014. Hun har repre-

sentert ICAN Norge i ulike FN-møter om atomvåpenforbudet og hadde blant annet ansvaret for koordinering av ICAN Norges arrangementer i forbindelse med fredsprisutdelingen. Thea har styrket både organisasjonen og kampen mot atomvåpen gjennom sitt engasjement, sin arbeidsvilje og sin positive innstilling.

Tusen takk for innsatsen, Thea! Vi ønsker deg lykke til med ny og spennende jobb i Genève.

Velkommen til Anja!

Heldigvis kommer det bra folk inn i organisasjonen også! Anja Lillegraven blir ny daglig leder i Leger mot atomvåpen og koordinator for ICAN Norge. Hun har jobbet 12 år i Regnskogfondet, og har flere års ledererfaring og mye erfaring med kampanjearbeid derfra.

Anja er klar for nye oppgaver hos oss: - Jeg gleder meg veldig til å ta fatt på utfordringen. Saken er ekstremt viktig, og har fått ny aktualitet i det siste.

Anja har første dag hos oss 1. april, og hun har høye ambisjoner for hva vi

skal få til framover:

- Atomvåpen er en trussel som fortjener mer oppmerksomhet. Jeg har ambisjoner om at vi skal skaffe mer penger, mer synlighet, flere medlemmer og forhåpentligvis større politiske gjennombrudd. At ikke Norge har undertegnet forbudstraktaten synes jeg er en skam.

Vi gleder oss til Anja begynner hos oss!

Mari Seilskjær, som i dag er daglig leder, fortsetter i organisasjonen, men går over i en rådgiverrolle i redusert stillingsbrøk.

Australian Labor Party støtter FNs atomvåpenforbud

Ved Australian Labor Party sin årskonferanse i desember, stemte partiet for å gå inn for å ratifisere FNs atomvåpenforbud når de kommer i regjering. Det skjer etter all sannsynlighet innen sommeren 2019. Vi heier på Australian Labor Party, og håper at Arbeiderpartiet i Norge kommer til samme konklusjon!

Leder av ICAN i Australia er glad for avgjørelsen og sier at:

" ... we are confident that the next government will stand on the right side of history by joining the treaty."

Den nye abnormitet – Dommedagsklokken er fortsatt to minutter på tolv

Hvert år stiller et ekspertpanel den såkalte dommedagsklokken på forsiden av tidsskriftet *Bulletin of the Atomic Scientists*, i samråd med tidsskriftets vitenskapelige råd som omfatter 15 Nobelprisvinnere. Posisjonen på viserne skal gi et symbolsk uttrykk for hvor nær menneskeheten er sin utslettelse. Årets avgjørelse 24. januar var å la klokken – for andre år på rad – vise to minutter på tolv.

Dette er det nærmeste midnatt viserne noen gang har pekt i de 72 årene siden dommedagsklokken første gang kom på tidsskriftets forside. Verden befinner seg altså etter ekspertpanelets mening like nær en eksistensiell katastrofe som i 1953, da USA og Sovjetunionen sprengte stadig større termionukleære våpen i atmosfæren for å true hverandre (og verden) med utslettelse.

At klokken i 2019 ikke ble stilt ytterligere fram, skal ikke forstås som et tegn på stabilitet. Panelet kaller den internasjonale situasjonen for «den nye abnormiteten», – en uforutsigbar, ustabil og farlig sammenstilling av utviklingstrekk og uenigheter som øker faren for større militære konflikter og som hemmer felles innsats mot globale utfordringer.

Fra 2007 begrunner panelet sin beslutning ikke utelukkende ut fra atomvåpensituasjonen, men også ut fra to andre menneskeskapte trusler: global oppvarming og utvikling av ny teknologi. I 2019 trakk panelet særlig fram følgende punkter:

Den bekymringsfulle atomkrigstrusselen

Panelet peker på at det internasjonale rammeverket for å begrense atomarsenalene er i oppløsning og at ingen nedrustningsforhandlinger finner sted. Atomkraftene er fast bestemte

på å beholde og videreutvikle sine våpensystemer, og nye politiske doktriner gir atomvåpen en mer framskutt rolle. At USA i 2018 trakk seg fra den multilaterale Iran-avtalen og annonserte at landet også vil trekke seg fra INF-avtalen (som forbyr USA og Russland å ha mellomdistanseraketter som kan bære atomvåpen) bidrar til den negative utviklingen. Også Russlands omfattende atommoderniseringsprogram og Indias og Pakistans fortsatte utvidelse av sine våpenarsenaler, forsterker den negative trenden. At spenningen mellom Nord-Korea og USA ble redusert er et lite lyspunkt, men panelet peker på at Nord-Korea ennå ikke har startet på noen reell atomnedrustning.

Illevarslende klimaendringer

Den eksistensielle trusselen fra menneskeskapt global oppvarming blir stadig større og tydeligere. I 2017 og 2018 økte de globale utslippene av klimagasser påny etter noen få års stabilisering, noe som vil gjøre det enda vanskeligere å begrense klimaendringene som kommer i tiden framover. At USA bestemte seg for å forlate Paris-avtalen og sammen med noen få andre oljeproduiserende land forsøkte å underminere FNs klimapanels rapport om konsekvensene av klimaendringene, bidro til å skape større usikkerhet om verdenssamfunnet evne og vilje til å gjennomføre helt nødvendige kutt i bruk av fossil energi.

Trusselen om informasjonskrig og andre splittende teknologier

Panelet peker på at fri flyt av kunnskap og fakta er en grunnleggende nødvendighet for sikkerheten i verden. Denne tilgangen trues nå av kaos, både fordi ledere og andre aktører bevisst forsøker å skape uorden ved å fremme løgn og imøtegå eller benekte forskningsbasert kunnskap, men også gjennom planlagte sabotasje-handlinger gjennom sosiale media. Ved slik manipulering kan «informasjonskrigere» forsterke fordommer, feiltolkninger og ideologiske forskjeller, noe som underminerer tillit og samhold innen og mellom samfunn.

Verden stilles også ovenfor farer fra nye teknologier innen syntetisk biologi, kunstig intelligens og såkalt «cybersabotasje», altså bevisst forstyrrelse eller «hacking» av datanettverk som styrer samfunns infrastruktur og våpensystemer.

Mot en tryggere og mer bærekraftig verden

Panelet understreker at den nåværende situasjonen ikke er bærekraftig og at den må karakteriseres som ekstremt farlig. Både atomkrig og klimaendringer truer menneskeheten. Informasjonskrigen på internettet forsterker disse truslene, undergraver demokratiet og setter vår sivilisasjon på spill.

JOHN GUNNAR MÆLAND
MEDLEM
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

Panelet anbefaler følgende strakstiltak:

- USA og Russland må starte forhandlinger som kan løse utfordringene med INF-avtalen og som kan forlenge New START-avtalen (om begrensninger i interkontinentale raketter) forbi 2021. Slike forhandlinger må også omfatte andre nedrustningstiltak og tiltak for å redusere faren for en atomkrig.
- USA og Russland bør diskutere tiltak som vil redusere den militære spenningen langs NATOs yttergrenser.
- USAs regjering må revurdere sin beslutning om å forlate Iran-avtalen.
- USAs befolkning må holde sine politikere ansvarlige for at landet må bidra til å løse klimakrisen.
- Alle land må bidra til å minske global oppvarming. Fattige land må få økonomisk og annen hjelp til å utvikle alternative energiløsninger.
- Det internasjonale samfunnet må starte diskusjoner om hvordan misbruk av informasjonsteknologi skal bekjempes.
- Alle borgere må bruke internettet til å motarbeide desinformasjon, ved å insistere på fakta og ved å forlange handling for å bekjempe truslene om atomkrig og ukontrollerbare klimaendringer.

Opprop fra Røde Kors

Internasjonalt har Røde Kors vært en av pådriverne for å få vedtatt et forbud mot atomvåpen. Nå har de lansert en internasjonal kampanje til støtte for forbudet – og et eget opprop rettet mot norske politikere. På kort tid har om lag 9000 signert oppropet.

Kampanjen oppfordrer til å gå inn i debatten om vår felles sikkerhet, og ikke møte atomtrus-

selen med stillhet. Ved å signere oppropet bidrar du til å legge press på politikerne, det trengs!

Visste du at Norge **neker** å underskrive FNs atomvåpenforbud?

Som Røde Kors skriver:

«Bruk av atomvåpen er ulovlig og umoralsk. Å fortsette i stillhet er å gamble med våre liv. Norske politikere må ta debatten, også i NATO»

Du kan lese mer om hva Røde Kors mener og signere oppropet på deres nettsider: www.rodekors.no.

Stadig flere land er med!

Atomvåpenforbudet fortsetter å få støtte i rekordfart. Per februar har forbudstraktaten fått 70 signaturer og 22 ratifikasjoner. Når forbudet får 50 ratifikasjoner, vil trakten tre i kraft som internasjonal lov. Kanskje kan dette skje allerede i 2019?

Gratulerer til Sør-Afrika, som ratifiserte i slutten av februar! De har gått fra å være atomvåpenstat til å bli et foregangsland for nedrustning.

Atomvåpennyheter fra Sverige.

Svensk utredning

Den svenske regjeringen har bestilt en utredning om FNs atomvåpenforbud av utreder Lars-Erik Lundin. Han presenterte sin utredning den 18. januar.

Vår svenske søsterorganisasjon Svenske Läkare Mot Kärnvapen er svært kritisk til utredningen. De mener den representerer et utdatert syn på atomvåpen som en sikkerhetspolitisk nødvendighet. I stedet for å stigmatisere atomvåpen og belyse de katastrofale humanitære konsekvensene bruk av atomvåpen vil ha, bidrar rapporten til å legitimere atomvåpenes rolle innenfor svensk og internasjonal sikkerhetspolitikk. I likhet med i Norge er svært sentrale temaer, som atomvåpens humanitære konsekvenser og atomvåpenrelatert risiko, utelatt i utredningen.

Svenska Läkare mot Kärnvapen mener rapporten er basert på antagelser og spekulasjoner uten henvisninger til kilder eller grunnlag for ulike utsagn. Lundin hevder blant annet at FNs atomvåpenforbud stiller mindre strenge krav til verifikasjon enn det ikkespredningsavtalen gjør, noe som ikke er sant.

Den svenske utredningen peker også på at svensk deltagelse i atomvåpenforbudet vil ha negative konsekvenser for Sveriges militære samarbeid og allianser. Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet (IKFF) sier at dette ikke stemmer overens med folkerettslig praksis. Sverige har vært en del av forhandlingene rundt ikkespredningsavtalen siden 1970-tallet og dermed også hatt en lang historie med støtte til nedrustning, uten konsekvenser for militært samarbeid.

Svenske sivilsamfunnsorganisasjoner er invitert til å bidra med sine merknader til utredningen. Debatten fortsetter!

Socialdemokrater mener Sverige bør støtte atomvåpenforbudet

Mange svenske sosialdemokrater mener at Sverige bør bli del av FNs atomvåpenforbud. I et innlegg i Aftonbladet i januar, skriver fire riksdagsmedlemmer fra Socialdemokraterna at sosialdemokraters oppgave er å stå opp for rettferdighet og solidaritet. Det krever at de må jobbe for å forby og stigmatisere atomvåpen, på samme måte som andre masseødeleggelsesvåpen som er forbudte for lengst. Måtte norske sosialdemokrater ta til seg dette budskapet, og bli med i arbeidet for å styrke FNs atomvåpenforbud!

«Låt oss ta till vara på det handlingsutrymme som nu finns för att realisera målsättningen om en kärnvapenfri värld och därmed underteckna samt ratificera konventionen. Det är vi skyldiga kommande generationer.»

Pensjonsfond trekker investeringer i atomvåpen

AP-fondene (de allmenne pensjonsfondene) er offentlige pensjonsfond som har eksistert i Sverige siden 1960-tallet. I januar kom nyheten om at et av de store fondene, AP4, slutter å investere i selskaper som er koblet til atomvåpen, blant annet Airbus, Boeing og Raytheon. AP4 hadde i juni i fjor mer enn 2,5 milliarder kroner investert i selskaper tilknyttet atomvåpenindustrien. Svenska Läkare mot Kärnvapen har lenge jobbet for at å stoppe disse investeringene, og jubler over beslutningen.

– Att sluta investera i bolag kopplade till kärnvapen är ett viktigt steg i arbetet för en kärnvapenfri värld. Vi i Svenska Läkare mot Kärnvapen har länge arbetat för att våra pensionspengar inte ska investeras i massförstörelsevapen, så vi välkomnar varmt detta beslut, sier Josefin Lind, generalsekretær i Svenska Läkare mot Kärnvapen.

NLA bør ta opp kampen mot global oppvarming

Da Norske leger mot atomkrig ble dannet i 1982 var atomvåpnene den alt overskyggende trusselen mot menneskehetens overlevelse. Nå trues vår sivilisasjon av en annen menneskeskapt utvikling: den globale oppvarmingen som vil endre grunnbetingelsene for levende liv på jorden.

Dommedagsklokken på forsiden av tidsskriftet *Bulletin of the Atomic Scientists* peker nå to minutter på tolv. Så nær midnatt har viserne ikke stått siden USA og Sovjetunionen drev et vanvittig våpenkappløp på 1950-tallet. Den usikre atomvåpensituasjonen er én av begrunnelsene for at klokken er blitt flyttet stadig lengre fram de senere årene. Men fra 2007 har også menneskeskapt klimaendring og ny teknologi blitt tatt med i disse vurderingene.

På samme måte som for atomvåpen, har leger et spesielt ansvar for å bidra til å forebygge andre katastrofer med enorme konsekvenser for liv og helse. Global oppvarming vil, om den ikke brytes, innebære uante miljømessige og menneskelige konsekvenser. Klimakatastrofen vil nok utspille seg i langsomt tempo, men vil raskt bygge seg opp til den aller største utfordringen for global helse i dette århundret. Den store framgangen i global helse verden har oppnådd den siste generasjonen vil bli rasert. Allerede nå tar klimaendringene mange liv, og dette vil eskalere i tiden framover.

Mange norske leger ønsker nå å engasjere seg i klimautfordringen, men trenger en organisasjon for å samordne sin innsats. Selv om det allerede finnes mange frivillige organisasjoner og grupper som arbeider med klimautfordringene, viser nettopp arbeidet mot atomvåpen at leger kan gjøre en viktig, ja kanskje avgjørende innsats i kraft av sine kunnskaper, integritet og prestisje.

Flere av NLA's søsterorganisasjoner har allerede miljø og klima med i sine virkefelt, som *Medact* i Storbritannia, *Physicians for Social Responsibility* i USA og *Physicians for Global Survival* i Canada. I USA har en rekke legeföreninger nylig gått sammen i *The Medical Society Consortium on Climate & Health* som representerer en halv million leger. Legeföreningen i Norge har klima og helse som én av sine prioriterte saker, men la i 2017 ned utvalget som arbeidet med dette spørsmålet.

NLA har hatt og vil fortsatt ha en viktig rolle å spille i kampen mot atomvåpen. Gjennom de 36 årene NLA har eksistert har foreningen opparbeidet erfaring og kompetanse i påvirkningsarbeid for å forebygge globale helsetrusler. NLA er derfor i en unik posisjon for å inkludere kampen mot global oppvarming i sitt virkefelt, i tillegg til arbeidet mot atomvåpen. Å få til et mer synlig engasjement fra Legeföreningen må være en prioritert oppgave. Andre oppgaver vil kunne omfatte:

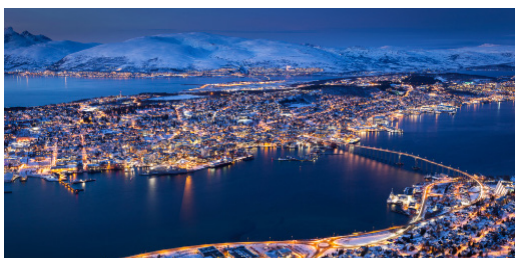
- opplysningsarbeid rettet mot helseprofesjoner og befolkningen om de helsemessige konsekvensene av fortsatt global oppvarming og om helsetjenestens begrensninger i å kunne forebygge og lindre disse
- mobilisering av nasjonale og internasjonale helsemyndigheter for å øve et større påtrykk på politikerne om å ta klimaspørsmålet på det største alvor
- påvirkningsarbeid for nasjonale og internasjonale tiltak som kan redusere global oppvarming og tilhørende klimakonsekvenser
- samarbeid innen sivilsamfunnet for å skape brede og slagkraftige allianser mot global oppvarming

For NLA vil en slik utvidelse av formålet med foreningen selvsagt innebære betydelig merarbeid, men samtidig også bety en vitalisering. Medlemsmassen til NLA trenger fornying og forsterkning. Et utvidet virkefelt vil kunne trekke til seg de mange legene (og andre) som opplever samme eksistensielle uro for klimaspørsmålet slik som grunnleggerne av NLA i sin tid følte for atomkrigstrusselen.

NLA skal fortsatt jobbe for en atomvåpenfri verden. Men akkurat nå er det bokstavelig talt livsviktig å samle innsatsen for å hindre at vårt felles naturgrunnlag ødelegges av en menneskeskapt global oppvarming. Tiden er inne for ny innsats!

NLAs landsmøte 2019

Tromsø, lørdag 6. april 2019

Det blir et åpent møtelørdag formiddag og styremøte søndag før lunsj.

Vi har uformell sosial samling fredag kveld samt felles middag lørdag kveld.

Påmelding til disse arrangementene innen 1. april til:

akhtar@legermotatomvapen.no eller på mobil 460 50 217.

Ytterligere detaljer om programmet vil bli lagt ut på NLAs nettsider:

www.legermotatomvapen.no

Foreløpig program for helgen:

FREDAG 5. APRIL

1900– Sosial samling, Kveldstuvegen 7, 9013 Tromsø

LØRDAG 6. APRIL

Sted: TBA

10:00 Landsmøte
12:30 Lunsj
14:00 Åpent møte med faglig innhold.
19:00 Middag, Kveldstuvegen 7, 9013 Tromsø

SØNDAG 15. APRIL

Sted: TBA

11:00 Styremøte med gammelt og nytt styre.

DAGSORDEN FOR LANDSMØTET:

1. Valg av referent og møteleder
2. Innkalling til årsmøte og dagsorden
3. Referat fra årsmøte 2018 – godkjenning
4. Regnskap 2018
5. Årsrapport 2018
6. Handlingsplan 2019
7. Budsjettforslag 2019
8. Kontingentsatser for 2020
9. Forslag om klimavedtak med presentasjon
10. Valg av styreleder og styremedlemmer
11. Valg av valgkomite
12. Oppnevning av revisor

Forslag til vedtak Landsmøtet 2019

Landsmøtet viser til innlegget fra John Gunnar Mæland, Lars T. Fadnes, Gunnar Kvåle og Knut Mork Skagen i medlemsbladet nr 1, 2019: NLA bør ta opp kampen mot global oppvarming og ber styret utnevne en arbeidsgruppe for å utrede om, og eventuelt på hvilken måte NLA kan inkorporere arbeidet mot global oppvarming og klimatrusselen i sin virksomhet. Utvalget bes drøfte flere modeller for en slik utvidelse av NLA's virksomhetsområde, og legge fram sine anbefalinger til styret innen 1. august 2019.»

Forslagstillere: John Gunnar Mæland, Gunnar Kvåle, Lars T. Fadnes og Knut Mork Skagen.

Vi trenger epostadressen din!

Vi vil nå flest mulig medlemmer per epost.

Send en epost til info@legermotatomvapen.no

Da blir det enklere for oss å nå deg.

Kjenner du noen som vil være med å støtte arbeidet for en tryggere verden?
Spør om de vil bli medlem idag!

Innmelding gjøres enkelt via legermotatomvapen.no

IPPNW